

Rajat ylittävän etämyyntikiellon nykytila ja tulevaisuus / Ismo Tuominen 12.10.2017

1. Nykyinen alkoholilaki	Alkoholijuomien etämyynti Suomeen on kielletty (epäselvästi) 8, 13 ja 14 §:n mukaan = myyjän järjestämä kuljetus - Kuluttaja saa etäostaa ja ”tuoda itse” maahan	Alkolla on luovutuspaikkoja, joista kuluttaja saa noutaa Alkosta tilaamiaan alkoholijuomia	Tilaviinin valmistajilla on poikkeuksena Alkon monopoliin omien tuotteidensa vähittäismyyntioikeus
2. EU-tuomioistuin 11/ 2015 tapauksessa Visnapuu C 198/14:	Suomen nykyinen etämyyntikielto ei ole periaatteessa EU-oikeuden vastainen	, mutta kansallisen tuomioistuimen on itse ratkaistava, ovatko luovutuspaikat	tai tilaviinin poikkeus tässä suhteessa EU-oikeuden vastaisia.
3. STM:n komissiolle notifioima alkoholilakiesitys 12/2016:	Em. etämyyntikielto säilytetään laissa, mutta kirjoitetaan selvemmin.	Luovutuspaikat säilytetään.	Tilaviinipoikkeus säilytetään ja käsityöläisolutoikeus lisätään.
4. Komission yksityiskohtainen lausunto 3/2017 ¹	Notifioitu etämyyntikielto on EU-oikeuden vastainen...	...suhteessa Alkon luovutuspaikkojen sallimiseen.	Mutta ei ota kantaa tilaviini- ja käsityöläisolutoikeuksia.
5. Helsingin HO:n tuomio 4/2017 ²	Nykyinen etämyyntikielto on EU-oikeuden mukainen (lukuun ottamatta 4,7 % lupajärjestelmän osaa)...	eivätkä Alkon luovutuspaikat ole tässä suhteessa EU-oikeuden vastaisia	kuten ei ole tilaviinipoikkeuskaan.
6. STM selvitti komissiolle sekä kokouksessa 4/2017 että Suomen vastauksessa 6/2017:	Nykyinen etämyyntikielto on siis kansallisessa tuomioistuimessa EUT:n valtuutuksella jo todettu lailliseksi, ³	ja tuomiot hyväksyvät myös Alkon luovutuspaikat (jotka eivät edes ole verrattavissa ulkomaisiin etämyyntiin)	Tilaviini- ja käsityöläisolutoikeukset koskevat vain pienimuotoista toimintaa.
7. HE 100/2017 vp	Notifioitu muotoilu poistettiin esityksestä ja nykyinen AL 8.1 § siirrettiin 32 §:ään sellaisenaan. ⁴	Luovutuspaikat säilytetään esityksessä + Alko järjestää komission aloitteesta ulkomaisille myyjille mahdollisuuden päästä Alkon verkkokauppaan.	Tilaviinipoikkeus säilytetään ja rajattu käsityöläisolutoikeus lisätään lakiin.

AL 8.1 §: ”Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Omaa kulutuskäyttöä varten tapahtuvasta maahantuonnista määrätään tarkemmin 10 §:n nojalla. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa alkoholijuomia käyttävä tarvitsee maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen erillisen luvan.

HE 32 §: ”Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia käyttävä tarvitsee kuitenkin maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen luvan”.

¹ Voiko komissio haastaa Suomen EU-tuomioistuimeen, jos emme noudata lausuntoa? Ei, koska juuri EUT on jo käsitellyt asian ja Suomessa asia on kesken.

² Hovioikeus tuomitsi siis alkoholirikoksesta vankeuteen virolaisen yrittäjän, joka myi verkkokaupastaan suomalaiselle kuluttajalle viiniä ym.: ”Jos Alkon ...tuotteiden etämyynti sallittaisiin toisiin jäsenmaihiin sijoittautuneille toimijoille, tulisi se sallia myös Suomeen sijoittautuneille toimijoille. Käytännössä tämä tarkoittaisi...monopolin poistamista, mitä SEUT 37 artikla...ei vaadi” (s. 9). Jutun käsittely on siirtynyt Korkeimpaan oikeuteen ja lopullinen ratkaisu (suuntaan tai toiseen) tulee vuonna 2018.

³ Miksi sitten on väitetty, että etämyynti on joskus aiemmin ollut sallittua? Ennen 2- ja 5-kohdan tuomioita Suomessa ja Ruotsissa uskottiin yleisesti, että ehdoton etämyyntikielto rikkoisi tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta. EUT on 2015 todennut tämän luulon vääräksi. Ruotsikin valmistelee jo omaa etämyyntikieltoa.

⁴ Voitaissiinko etämyyntikielto kuitenkin poistaa laista? Ei, ellei samalla kumota Alkon monopolia. Kuten hovioikeus toteaa, Alkon monopoli ja etämyyntikielto ovat saman kolikon eri puolet. Päätökseen, jossa on hyväksytty Alkon monopoli, kuuluu sekä kotimaisia että ulkomaalaisia myyjiä koskeva kielto myydä ja kuljettaa ko. juomia Suomeen. Eri asia on, että suomalaisille kuluttajille voidaan (ja tulee) säätää oikeus ns. etäostoon - kuten Ruotsissakin suunnitellaan.

Millä perusteella esityksen perusteluissa väitetään, että etämyynti olisi nykyisen muotoilun mukaan kielletty? Koska EUT ja Helsingin HO ovat näin tuominneet. Onko HE 32 §:ään siirretty nykyinen etämyyntikiellon muotoilu liian epäselvästi kirjoitettu? On.